

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Ніжинського
державного університету імені
Миколи Гоголя

Протокол № 10 від 4 квітня 2019 р.

Ректор

Самойленко О.Г.

(підпис)

ПОЛОЖЕННЯ

про випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу студента Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу студента Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (далі – Положення) є складовою частиною системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя (далі – Університет). Воно розроблене з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», нормативних документів МОН України, державних стандартів вищої освіти України, «Положення про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя». Положення є документом, що регламентує загальний порядок організації написання та захисту кваліфікаційних (дипломних) робіт студентами Університету.

1.2. Кваліфікаційна (дипломна) робота бакалавра і магістра є самостійним теоретико-прикладним науковим дослідженням студента, що виконується відповідно до навчального плану на завершальному етапі навчання за освітньою програмою певного освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня і передбачає: а) систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і

практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, технічних, економічних, виробничих та інших завдань; б) розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою роботи. Якщо навчальний план допускає під час проведення підсумкової атестації вибір між складанням екзаменів та захистом кваліфікаційних (дипломних) робіт, то до написання та захисту кваліфікаційних (дипломних) робіт можуть допускатися студенти, які активно та результативно займалися науковою роботою (мають наукові публікації, брали участь у наукових конференціях, перемогали у всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт та олімпіадах).

Бакалаврська кваліфікаційна (дипломна) робота є дослідженням (розробкою) у рамках освітньої програми конкретного проблемного питання або науково-практичного (методичного) завдання з елементами наукового пошуку.

Магістерська кваліфікаційна (дипломна) робота є самостійним дослідженням (розробкою) наукової проблеми. Вона є видом академічної роботи, що систематизує набуті студентом знання та вміння у певній сфері. Кваліфікаційна (дипломна) робота магістра передбачає проведення наукових досліджень (творчих розробок) із проблем певної галузі науки відповідно до спеціальності. Екзаменаційній комісії обов'язково подаються матеріали, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи — друківані статті, методичні розробки, творчі роботи тощо.

Вимоги до засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевої мети освітньо-професійної підготовки, зокрема, до кваліфікаційної (дипломної) роботи, визначаються галузевим стандартом вищої освіти «Засоби діагностики якості вищої освіти» для певного освітньо-кваліфікаційного рівня відповідного напрямку підготовки чи спеціальності.

Виконання й захист кваліфікаційної (дипломної) роботи дозволяють визначити рівень теоретичної і практичної підготовки студента, перевірити його здатність бути дипломованим фахівцем із певної освітньої програми.

1.3. Головною метою написання кваліфікаційної (дипломної) роботи є оволодіння студентами інтегрованою здатністю розв'язувати складні завдання й проблеми в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідницько-пошукових дій на основі засвоєних за весь період навчання загальних, професійних, предметних компетентностей відповідно до вимог стандартів вищої освіти.

1.4. Цим Положенням визначаються загальні вимоги щодо підготовки та публічного захисту кваліфікаційної (дипломної) роботи. На основі цього Положення факультети, інститут, кафедри можуть, виходячи зі специфіки спеціальностей і навчальних дисциплін, конкретизувати критерії оцінювання й особливості підготовки випускних кваліфікаційних (дипломних) робіт, уточнювати відповідні нормативні вимоги, розробляти методичні рекомендації.

1.5. Виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи передбачає:

- поглиблення, систематизацію та закріплення отриманих за час навчання компетентностей студента;
- розвиток здатності обирати й аналізувати наукову або практичну проблему, робити висновки й узагальнення, застосовувати знання для вирішення конкретних наукових, виробничих та інших завдань, обґрунтовувати конкретні рекомендації, які можуть мати теоретичний і/або практичний характер;
- напрацювання й розвиток навичок самостійної роботи і творчого пошуку, в тому числі в умовах, що змінюються;
- оволодіння методикою наукових досліджень та експерименту відповідно до спеціальності;
- визначення рівня підготовленості випускника до майбутньої професійної діяльності, самовдосконалення й продовження навчання для здобуття наступного рівня вищої освіти.

2. ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (ДИПЛОМНОЇ) РОБОТИ

2.1. У кваліфікаційній (дипломній) роботі розкривається сутність і актуальність проблеми, що розглядається, вказується ступінь її наукової

дослідженості, обґрунтовуються елементи наукової новизни та практична значимість. Проблема розглядається всебічно на основі аналізу літератури, наукових джерел, вивчених фактів і явищ, даних експерименту та ін.

2.2. Кваліфікаційна (дипломна) робота повинна:

- показати рівень спеціальної підготовки студента, що має відповідати кваліфікаційним вимогам обраної освітньої програми спеціальності (спеціалізації) та здатність і вміння студентом застосовувати отримані знання з фахових дисциплін для вирішення практичних завдань на основі використання емпіричних і теоретичних методів дослідження;
- базуватись на застосуванні прогресивних методів досліджень;
- містити обґрунтування актуальності теми, її теоретичної та практичної цінності;
- засвідчувати самостійність і системність підходу студента під час виконання дослідження з конкретної проблеми;
- засвідчувати обізнаність студента з науковою літературою з обраної теми;
- містити аналіз різних поглядів з покликаннями на джерела (у вигляді посилань або цитувань) і обов'язкове формулювання аргументованої авторської позиції щодо порушених у роботі дискусійних питань;
- повністю розкривати тему дослідження, містити аргументоване обґрунтування висновків і пропозицій, що становлять наукову та практичну цінність.

2.3. За своєю структурою кваліфікаційна (дипломна) робота, як правило, складається з:

- титульної сторінки визначеного зразка;
- анотація та «ключові слова» (українською і англійською мовами) до однієї сторінки;
- змісту;
- переліку умовних позначень і скорочень (за необхідності);
- вступу;
- окремих розділів, що складаються з підрозділів і завершуються висновками;

- загальних висновків;
- списку використаних джерел (у тому числі закордонних видань - мовою країн Європейського Союзу);
- додатків (таблиць, діаграм, ілюстрацій, документів, розрахунків, методичних розробок, моделей, макетів, виробів тощо. - за необхідності).

2.4. У вступі розкривається сутність і стан розроблення наукової проблеми, до якої звертається студент, формулюються мета та завдання, визначаються методи та етапи дослідження, аналізується джерельна база, виокремлюються різні погляди, характеризуються тенденції в розробленні проблеми, її теоретико-методологічні аспекти; описується логіка експерименту (за необхідності) обґрунтовується необхідність подальших розвідок та ін. Обсяг вступу кваліфікаційної (дипломної) роботи – 4-6 сторінок.

Вступ повинен мати таку структуру:

- обґрунтування актуальності теми;
- визначення об'єкта та предмета дослідження;
- характеристика ступеня вивченості теми в спеціальній науковій літературі;
- визначення мети та завдань дослідження;
- обґрунтування гіпотези дослідження (за необхідності);
- огляд джерельної бази дослідження;
- характеристика методології дослідження;
- обґрунтування практичного значення отриманих результатів, дані про їх апробацію, публікації тощо.

Обґрунтування актуальності теми – обов'язкова вимога до будь-якої кваліфікаційної (дипломної) роботи. Висвітлення актуальності теми повинно бути небагатослівним: достатньо в межах однієї сторінки викласти теоретичне і практичне значення розробки теми дослідження.

Об'єкт дослідження – це явище, подія, процес, певні суспільні відносини тощо, які зумовлюють проблему і обрані автором для вивчення.

Предмет дослідження міститься у межах об'єкта. Він лише вказує на суттєві зв'язки та відношення, властивості, аспекти, функції, які є визначальними для даного дослідження. Предмет визначає тему дослідження, він також відображається у самій назві роботи.

Для того, щоб проаналізувати стан дослідження з обраної теми, автором роботи складається короткий огляд *джерельної бази дослідження*, завдяки якому робиться висновок, що обрана тема потребує подальшого розроблення.

Мета дослідження повинна відображати його кінцеві прогнозовані результати. Мета пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також його кінцевим результатом і шляхами його досягнення. Для досягнення поставленої мети дослідження студент визначає послідовне виконання відповідних *завдань*: «проаналізувати», «узагальнити», «описати», «встановити», «удосконалити», «розвинути», «обґрунтувати», «розробити» тощо. Завдання повинні формулюватися точно й конкретно, оскільки їх вирішення повинно визначати зміст розділів кваліфікаційної (дипломної) роботи.

Гіпотеза (недоведена теза, припущення, можлива відповідь на запитання) - це науково обґрунтоване припущення, що висувається для пояснення існування окремих явищ, процесів, зв'язків між ними, закономірностей та механізмів їх, яке після перевірки може виявитись дійсним або хибним. Гіпотеза являє собою ймовірну відповідь на питання, що виникають у ході дослідження, це одне з можливих рішень проблеми.

Об'єкт, предмет, мета і гіпотеза дослідження повинні бути логічно взаємоузгодженими й пов'язаними між собою та темою кваліфікаційної (дипломної) роботи.

Важливим етапом дипломного дослідження є вибір *методів дослідження*. Вони використовуються як інструмент, завдяки якому досягається визначена мета роботи. Під час написання кваліфікаційної (дипломної) роботи студент повинен обирати та використовувати ті методи, за допомогою яких можлива реалізація поставлених у дослідженні завдань.

2.5. *Наукова новизна отриманих результатів*. У вступі подається коротка анотація нових наукових положень чи рішень, запропонованих

студентом особисто. Необхідно показати відмінність отриманих результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни: *уперше розроблений, запропонований, синтезований, удосконалений (модифікований), одержав подальший розвиток тощо.*

2.6. *Теоретичне та практичне значення отриманих результатів.* Подаються відомості про практичне застосування одержаних результатів дослідження або рекомендації щодо їх використання.

2.7. *Особистий внесок автора.* У разі використання в кваліфікаційній (дипломній) роботі ідей чи розробок, що належать співавторам, разом з якими були написані наукові праці, підготовлені доповіді і виконані спільні дослідження, студент повинен відзначити цей факт у кваліфікаційній (дипломній) роботі з обов'язковою вказівкою конкретного особистого внеску.

2.8. *Апробація результатів роботи.* Зазначається, на яких конференціях, семінарах доповідалися результати дослідження тощо.

2.9. *Публікації.* Наявність публікацій, що є підтвердженням апробації результатів наукового дослідження, є обов'язковою умовою допуску до захисту магістерської кваліфікаційної (дипломної) роботи. Зазначається кількість та назви статей у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалів і тез конференцій, у яких опубліковані результати кваліфікаційної (дипломної) роботи.

2.10. *Основна частина* повинна відповідати таким вимогам:

- в основній частині, поділеній на окремі розділи, розкривається зміст теми дослідження; у кожному розділі повинна бути завершеність змісту, головна ідея, а також тези, підтвержені покликаннями на джерела, твердження різних авторів, результати анкетувань, експериментів, аналітичних даних, практичного досвіду тощо;

- положення й твердження автора мають бути пов'язані між собою логічно, увесь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї;

- кожний розділ роботи необхідно завершувати висновками, а після завершення дослідження формулюються загальні висновки щодо всієї роботи в цілому;

- основна частина кваліфікаційної (дипломної) роботи складається, як правило, з 2-3 розділів. Зміст розділів повинен відповідати темі кваліфікаційної (дипломної) роботи та повністю її розкривати. Назви розділів не повинні збігатися з назвою всієї роботи. Матеріал у розділах повинен викладатися логічно, лаконічно та аргументовано та відповідати вимогам, які ставляться до кваліфікаційних (дипломних) робіт.

2.11. Загальні висновки.

Логічним завершенням кваліфікаційної (дипломної) роботи є формування загальних висновків. Головна їх мета – узагальнити підсумки проведеної роботи. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Дуже важливо, щоб вони максимально відповідали поставленим завданням. Також рекомендовано формулювати висновки до кожного розділу кваліфікаційної (дипломної) роботи.

У висновках необхідно відображати не тільки те позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, а й можливі недоліки та проблеми, а також сформулювати конкретні рекомендації та пропозиції щодо їх усунення. У висновках слід наголошувати на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтовувати достовірність результатів дослідження, викладати рекомендації щодо вирішення порушених проблеми, удосконалення підходів до їх подальшого вивчення. У стислій формі, з логічною послідовністю викладаються зроблені автором узагальнення і висновки, які в подальшому складають основу доповіді студента під час захисту кваліфікаційної (дипломної) роботи перед Екзаменаційною комісією. Обсяг висновків, як правило, становить 2- 4 сторінки.

2.12. *Обсяг основного тексту* кваліфікаційної (дипломної) роботи залежить від теми, а також специфіки галузі знань, освітньої програми та характеру дослідження (теоретичне чи прикладне). Основна частина повинна містити два-три розділи, кожний із яких не менше двох підрозділів. Зміст розділів має точно відповідати темі роботи, її меті та завданням. Орієнтовний обсяг основної частини бакалаврської кваліфікаційної (дипломної) роботи –30-40 сторінок (для природничо-математичних спеціальностей) 40-50 сторінок

(для гуманітарних спеціальностей) сторінок друкованого тексту, магістерської кваліфікаційної (дипломної) роботи – 35-60 (для природничо-математичних спеціальностей), 60-80 сторінок (для гуманітарних спеціальностей).

В окремих випадках рада факультету/інституту може приймати додаткові вимоги щодо обсягу кваліфікаційних (дипломних) робіт з урахуванням специфіки й характеру конкретної теми та завдання для кваліфікаційної (дипломної) роботи.

2.13. До основного тексту не зараховуються сторінки зі списком використаних джерел, переліком умовних позначень і додатками, а також сторінки основного змісту без тексту, на яких розміщені лише таблиці, схеми, рисунки (ці сторінки входять до загального обсягу тексту роботи). Загальний обсяг тексту кваліфікаційної (дипломної) роботи не регламентується. Сторінки всіх складових кваліфікаційної (дипломної) роботи підлягають наскрізній нумерації.

2.14. Конкретні вимоги щодо змісту, структури та обсягу кваліфікаційних (дипломних) робіт з окремих спеціальностей визначаються методичними вказівками, які розробляються відповідними випусковими кафедрами.

3. ОСНОВНІ ЕТАПИ Й ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (ДИПЛОМНОЇ) РОБОТИ

3.1. Орієнтовними етапами підготовки й захисту кваліфікаційної (дипломної) роботи є:

- написання студентом заяви на ім'я декана факультету/директора інституту про дозвіл виконувати кваліфікаційну роботу та призначення наукового керівника (Додаток 1);
- вибір теми та схвалення її кафедрою, затвердження вченою радою факультету/інституту;
- формування спільно з науковим керівником завдання і календарного графіка виконання роботи (Додаток 2);
- складання робочого плану кваліфікаційної (дипломної) роботи;

- підбір та аналіз джерел;
- збір фактичного матеріалу, проведення дослідно-пошукової роботи, написання тексту, апробація результатів на конференціях, публікація статей, тез доповідей тощо;
- узгодження з науковим керівником тексту роботи та отримання студентом індивідуальних консультацій, участь у семінарах для групи студентів, що виконують кваліфікаційні (дипломні) роботи на споріднені за змістом чи характером теми;
- остаточне оформлення кваліфікаційної (дипломної) роботи й передання її науковому керівникові й рецензентові;
- попередній захист кваліфікаційної (дипломної) роботи на кафедрі;
- передання та реєстрація кваліфікаційної (дипломної) роботи, відгуку наукового керівника, рецензій та інших супровідних документів у деканат для Екзаменаційної комісії;
- публічний захист кваліфікаційної (дипломної) роботи перед Екзаменаційною комісією.

3.2. *Студентові надається право* обрати тему кваліфікаційної (дипломної) роботи з рекомендованої кафедрою тематики або за пропозицією чи згодою наукового керівника – відповідно до комплексного плану наукових досліджень кафедри або індивідуального плану наукової роботи керівника. Студент також має право запропонувати власну тему кваліфікаційної (дипломної) роботи з переконливою аргументацією щодо її актуальності.

На підставі особистої заяви студента на засіданні кафедри ухвалюється тема його кваліфікаційної (дипломної) роботи та призначається науковий керівник.

Теми кваліфікаційних (дипломних) робіт затверджуються у вересні-жовтні четвертого року навчання для здобувачів першого освітнього (бакалаврського) рівня та першого року навчання для здобувачів другого освітнього (магістерського) рівня.

За необхідності, але не пізніше ніж за один місяць до захисту, тема кваліфікаційної (дипломної) роботи може уточнюватися або змінюватися, про що ухвалюється відповідне рішення кафедри.

Завдання для виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи надає науковий керівник.

Якщо кваліфікаційна (дипломна) робота присвячена складній (комплексній) темі, крім наукового керівника, кафедрою, як виняток, може бути призначений науковий консультант. Необхідність призначення наукового консультанта має бути належно обґрунтованою.

3.3. *Рецензенти* кваліфікаційних (дипломних) робіт, як правило, призначаються з числа науково-педагогічних працівників Університету, які мають наукові ступені, вчені звання. До рецензування можуть також залучатися науково-педагогічні працівники інших закладів вищої освіти із науковими ступенями і вченими званнями, а також висококваліфіковані фахівці із галузі, що відповідає темі кваліфікаційної (дипломної) роботи. Для бакалаврської кваліфікаційної (дипломної) роботи необхідна одна рецензія, а для магістерської кваліфікаційної (дипломної) роботи – дві (зовнішня і внутрішня).

4. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТА

4.1. *Студент зобов'язаний:*

- чітко дотримуватися графіка виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи, а у випадках його порушення давати аргументовані пояснення науковому керівникові або завідувачу кафедри;
- подавати відповідно до графіка науковому керівникові текст кваліфікаційної (дипломної) роботи (частинами та в завершеному вигляді);
- оформити кваліфікаційну (дипломну) роботу відповідно до Національних стандартів і технічних вимог;
- дотримуватися вимог нормативних документів щодо академічної доброчесності, персонально відповідати за наявність академічного плагіату в кваліфікаційній (дипломній) роботі;

- аргументовано й тактовно реагувати на зауваження наукового керівника та рецензента, давати обґрунтовані відповіді на запитання членів Екзаменаційної комісії та присутніх на публічному захисті кваліфікаційної (дипломної) роботи.

4.2. Студент має право:

- пропонувати власну тему кваліфікаційної (дипломної) роботи з обґрунтуванням її актуальності;
- обирати наукового керівника;
- порушувати питання перед кафедрою про заміну наукового керівника, якщо для цього є вагомі підстави;
- мати повний доступ до всіх інформаційних баз даних та ресурсів Університету, наукової бібліотеки, кафедри;
- користуватися допомогою наукового керівника в підготовці кваліфікаційної (дипломної) роботи відповідно до п.5.2. цього Положення;
- ознайомитись із рецензією (рецензіями) на свою кваліфікаційну (дипломну) роботу до її захисту.

5. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

5.1. Кафедри призначають *наукових керівників* кваліфікаційних (дипломних) робіт, як правило, із числа професорів та доцентів Університету. Для керівництва підготовкою кваліфікаційної (дипломної) роботи освітнього рівня бакалавра, як виняток, можуть бути призначені викладачі без наукового ступеня й ученого звання. В окремих випадках, виходячи зі специфіки теми кваліфікаційної (дипломної) роботи, за погодженням із першим проректором, керівниками кваліфікаційних (дипломних) робіт можуть бути призначені висококваліфіковані фахівці із галузі, що відповідає темі кваліфікаційної (дипломної) роботи.

Наукова спеціальність, вчене звання керівника, його наукові інтереси повинні відповідати тематиці кваліфікаційних (дипломних) робіт, для виконання яких він призначений як науковий керівник.

Рішення про призначення наукового керівника кафедра приймає одночасно із затвердженням теми кваліфікаційної (дипломної) роботи.

З метою оптимізації навчального навантаження керівників кваліфікаційних (дипломних) робіт проводяться семінари, консультації з групами студентів, що виконують кваліфікаційні (дипломні) роботи на споріднені за змістом чи характером теми. Чисельність студентів у групі для семінарських занять, групових консультацій, як правило, не перевищує 15 осіб.

Цей вид навчальної роботи не входить до нормативної кількості навчальних дисциплін із розрахунку на одного викладача.

5.2. Керівник кваліфікаційної (дипломної) роботи зобов'язаний:

- надавати студентові допомогу у виборі й обґрунтуванні теми, складанні плану та визначенні етапів виконання роботи, доборі джерел та обранні методів дослідження, написанні, оформленні роботи, підготовці її до публічного захисту тощо;
- надавати допомогу у складанні індивідуального плану роботи та контролювати його виконання;
- проводити систематичні консультації для окремих студентів та семінари для групи студентів, що виконують кваліфікаційні (дипломні) роботи на споріднені за змістом чи характером теми;
- протягом усього періоду виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи на основі аналізу підготовлених студентом матеріалів контролювати цей процес та періодично інформувати кафедру про стан підготовки роботи;
- надавати допомогу студентові в підготовці наукових публікацій за результатами дослідження і сприяти їх опублікуванню у фахових виданнях, матеріалах наукових конференцій, симпозіумів, круглих столів та ін.;
- нести відповідальність за випадки виявлення академічного плагіату у кваліфікаційній (дипломній) роботі студента;
- надати об'єктивний письмовий відгук про кваліфікаційну (дипломну) роботу студента (з висновком щодо можливості її захисту) не пізніше як за два тижні до захисту на засіданні Екзаменаційної комісії.

5.3. Науковий керівник має право:

- ознайомитись з рецензією (рецензіями) на кваліфікаційну (дипломну) роботу студента до її захисту;

- брати участь у відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, на якому захищається кваліфікаційна (дипломна) робота, підготовкою якої він керував.

5.4. Якщо захист кваліфікаційної (дипломної) роботи визнається незадовільним й Екзаменаційна комісія дає згоду на повторний захист роботи без зміни теми, науковий керівник надає студентові необхідну допомогу в доопрацюванні роботи.

6. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (ДИПЛОМНОЇ) РОБОТИ

6.1. Кваліфікаційна (дипломна) робота відкривається титульною сторінкою, де зазначаються: повна назва Університету, факультету/інституту та кафедри; тема кваліфікаційної (дипломної) роботи; освітня програма; освітній рівень; прізвище, ім'я та по батькові студента; прізвище, ім'я та по батькові наукового керівника й рецензента (рецензентів), їх наукові ступені та вчені звання; резолюція щодо допуску до захисту (Додаток 3).

6.2. Текст кваліфікаційної (дипломної) роботи починається зі змісту, який відображає її структуру (розділи, підрозділи тощо) із зазначенням сторінок їх розміщення.

6.3. Кожна структурна частина кваліфікаційної (дипломної) роботи (зміст, перелік умовних позначень, вступ, розділи, загальні висновки, список використаних джерел, додатки) починається з нової сторінки та озаглавлюється великими літерами, наприклад: ВСТУП, РОЗДІЛ, ДОДАТКИ. Розділ та його назва відцентруються відповідно до тексту роботи. Назви підрозділів подаються з абзацу великими літерами.

Якщо обсяг додатків надто великий, вони можуть бути оформлені у вигляді окремої папки з назвою «Додатки до кваліфікаційної (дипломної) роботи».

6.4. Текст кваліфікаційної (дипломної) роботи друкується з одного боку сторінки аркуша формату А4. Поля на сторінках розміщуються так: ліворуч – 30 мм, праворуч – 10 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм.

Заголовки розділів друкуються великими літерами. На одній сторінці суцільного тексту має бути 28-29 друкованих рядків, а в рядку – 58-60 знаків із проміжками між словами включно.

Усі сторінки тексту нумеруються. Нумерація починається з титульної сторінки, але порядковий номер сторінки на ній не вказується; на всіх наступних він розташовується праворуч зверху.

Текст кваліфікаційної (дипломної) роботи необхідно набирати шрифтом Times New Roman; розмір кегля – 14; інтервал між рядками – 1,5. Текст роботи не прийнято перевантажувати маркерами, курсивом, іншими шрифтами.

6.5. Повна ідентичність друкованого тексту й електронного файла обов'язкова.

6.6. Бібліографічне оформлення роботи повинно відповідати вимогам Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 [Чинний від 2016-07-01].

6.7. Максимальний обсяг цитувань для кваліфікаційних (дипломних) досліджень не повинен перевищувати 40% від загального обсягу тексту, а робота допускається до захисту за умови, якщо її текст визнається оригінальним (з високою унікальністю) в межах 85-100%.

6.8. Кваліфікаційна (дипломна) робота виконується державною мовою або мовою, що вивчається відповідно до напрямку підготовки (спеціальності).

6.9. Обов'язкова умова високої якості кваліфікаційної (дипломної) роботи – її науковість, чітка логіка викладу, правильність мовностилістичного оформлення. Текст повинен бути старанно вивірений автором після комп'ютерного набору перед друком принтером. Відповідальність за достовірність використаних у роботі числових, фактичних даних, цитат тощо несе автор.

6.10. Після завершення оформлення кваліфікаційна (дипломна) робота підписується студентом на титульній сторінці, брошурується та передається науковому керівникові для відгуку.

7. ПІДГОТОВКА СТУДЕНТА ДО ЗАХИСТУ

7.1. Отримавши відгук наукового керівника, студент подає кваліфікаційну (дипломну) роботу на кафедру та на рецензування.

7.2. Не пізніше як за два тижні до захисту, відповідно із затвердженим графіком засідань Екзаменаційної комісії кафедра на підставі відгуку наукового керівника та рецензії (рецензій) надає рекомендацію щодо захисту кваліфікаційної (дипломної) роботи студента.

7.3. Не пізніше як за п'ять днів до захисту кваліфікаційна (дипломна) робота разом із рецензією (рецензіями), відгуком наукового керівника передається в деканат для Екзаменаційної комісії.

7.4. Екзаменаційній комісії можуть надаватися також інші матеріали, що характеризують наукову та практичну значущість роботи (опубліковані статті, тези наукових доповідей за темою дослідження; акти впровадження результатів дослідження; розроблені та виготовлені студентом макети, моделі, пристрої тощо). Наявність таких матеріалів підвищує цінність кваліфікаційної (дипломної) роботи та враховується при її оцінюванні.

8. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (ДИПЛОМНОЇ) РОБОТИ

8.1. До захисту кваліфікаційної (дипломної) роботи допускаються студенти, які повністю виконали всі вимоги навчального плану.

8.2. Захист проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії.

8.3. Екзаменаційна комісія заслуховує виступ автора кваліфікаційної (дипломної) роботи, ознайомлюється з рецензією (рецензіями) на неї та відгуком наукового керівника.

8.4. Для виступу перед Екзаменаційною комісією студентові надається орієнтовно десять хвилин, що відповідає озвученню приблизно трьох-чотирьох сторінок тексту.

Усний виступ студента на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, як правило, містить:

- обґрунтування актуальності теми;
- визначення мети кваліфікаційної (дипломної) роботи, логіки реалізації конкретних завдань;
- розкриття сутності наукової новизни, теоретичної та практичної значущості отриманих результатів дослідження;
- виклад висновків, рекомендацій.

Студент зобов'язаний також по суті відповісти на запитання членів Екзаменаційної комісії та присутніх, дати аргументовані роз'яснення щодо критичних зауважень висловлених у рецензіях.

8.5. Під час виступу студент повинен продемонструвати рівень володіння матеріалом дослідження й аргументовано довести наукову та практичну цінність виконаної роботи, зокрема:

- виявити ґрунтовну обізнаність і належну ерудованість щодо обраної проблеми та предмета дослідження, в тому числі обізнаність у зарубіжних джерелах, в контексті своєї спеціальності;
- показати інноваційний характер самостійно отриманих результатів;
- поєднати виступ із використанням мультимедійних засобів, демонструванням таблиць, схем, виробів, пристроїв, установок тощо.

8.6. Рішення про оцінку кваліфікаційної (дипломної) роботи ухвалюється на закритому засіданні Екзаменаційної комісії. Оцінювання кваліфікаційної (дипломної) роботи здійснюється за національною шкалою та за 100 бальною шкалою Університету.

При оцінюванні кваліфікаційної (дипломної) роботи Екзаменаційна комісія враховує такі основні компоненти: 1 – вагомість отриманих наукових результатів та якість оформлення кваліфікаційної (дипломної) роботи; 2 – презентацію та представлення результатів роботи під час офіційного захисту; 3 – оприлюднення результатів кваліфікаційної (дипломної) роботи.

№ з/п	Орієнтовні критерії оцінювання	Кількість балів
1.	<p>Вагомість отриманих наукових результатів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • точність та коректність формулювань наукових положень та висновків, • наукова новизна та практична значущість, • актуальність обраної теми наукового дослідження, 	<p>До 50 балів (для магістрів), до 55 балів (для бакалаврів)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • чіткість постановки мети та завдань кваліфікаційної (дипломної) роботи та повнота їх реалізації, • адекватність обраних методів наукового дослідження, • обсяг отриманих експериментальних даних та глибина їх інтерпретації, • дотримання наукового стилю викладу інформації. 	
	Якість оформлення кваліфікаційної (дипломної) роботи відповідно до встановлених вимог.	До 10 балів
2.	Представлення результатів кваліфікаційної (дипломної) роботи на офіційному захисті (якість доповіді та мультимедійної презентації, відповіді на запитання)	До 30 балів
3.	Оприлюднення результатів кваліфікаційної (дипломної) роботи: <ul style="list-style-type: none"> • участь в наукових конференціях, конкурсах студентських наукових робіт, • наявність наукової публікації за результатами кваліфікаційної (дипломної) роботи (в друкованому чи електронному виданні), • впровадження результатів наукової роботи в практику, наявність актів впровадження 	До 10 балів (для магістрів), до 5 балів (для бакалаврів)
	Максимальна оцінка	100 балів

8.7. Студентові, який успішно захистив кваліфікаційну (дипломну) роботу, за рішенням Екзаменаційної комісії присвоюється ступінь бакалавра чи магістра, видається диплом і додаток до нього.

8.8. Якщо студент склав на «відмінно» не менше 75 % дисциплін навчального плану, а з інших дисциплін отримав оцінку «добре» і захистив кваліфікаційну (дипломну) роботу з оцінкою «відмінно» (не менше 90 балів за шкалою ЄКТС), йому видається диплом з відзнакою.

8.9. Кваліфікаційна (дипломна) робота (один примірник), рецензія (рецензії), відгук наукового керівника зберігаються в установленому порядку.

8.10. Назва та оцінка кваліфікаційної (дипломної) роботи заносяться в залікову книжку, навчальну картку студента, додаток до диплома випускника.

8.11. За пропозицією Екзаменаційної комісії кращі кваліфікаційні (дипломні) роботи відзначаються заохочувальними заходами, зокрема числі наданням випускникам рекомендацій до вступу в аспірантуру тощо.

8.12. Якщо захист кваліфікаційної (дипломної) роботи визнається незадовільним, Екзаменаційна комісія ухвалює рішення щодо можливості повторного захисту тієї самої роботи з доопрацюванням, чи необхідності опрацювання нової теми, визначеної відповідною кафедрою.

Студент, який не захистив кваліфікаційної (дипломної) роботи, допускається до повторного її захисту протягом трьох років після закінчення курсу навчання в Університеті.

Студентам, які не захищали кваліфікаційної (дипломної) роботи з поважної причини (підтвердженої документально), наказом ректора може бути продовжено термін навчання до закінчення терміну роботи Екзаменаційної комісії з метою захисту кваліфікаційної (дипломної) роботи, але не більше, ніж на один рік.

Додаток 1

Зразок заяви про затвердження теми кваліфікаційної (дипломної) роботи

Декану/директору
(назва факультету/інституту)
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя

_____

(науков. ступінь, вчене звання, ПІБ зав. кафедри)
студента спеціальності

_____

(шифр, назва освітньої програми повністю)
_____ факультету/інституту
(назва факультету/інституту)

_____ курсу
(курс)
денної/заочної форми навчання

_____

(ПІБ студента)

Заява

Прошу дозволити мені виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи на
тему « » та призначити науковим керівником д.і.н., професора (к.і.н., доцента)

_____.

« » 20 р. Підпис

Віза наукового керівника

Додаток 2

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Факультет/інститут _____
Кафедра _____

Освітній
рівень _____
Освітня
програма _____
Спеціальність _____

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

“ ____ ” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я **НА МАГІСТЕРСЬКУ/БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема
роботи _____

керівник
роботи _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

2. Строк подання студентом
роботи _____

3. Вихідні дані до
роботи _____

Додаток 3

**Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя**

Найменування факультету/інституту

Найменування кафедри

(назва освітньої програми)
(шифр і назва спеціальності)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня _____
(освітній ступінь: бакалавр або магістр)

(назва роботи)

студента/студентки _____
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача освітнього ступеня)

Науковий керівник _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____
(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Ніжин - рік